

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben káshoz kordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű órá
 éjszakai napok kivételével

Helyesírás és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kizárta a visszafizetés
 vagy megvásárlás nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Helyes írás ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD jan. 20.

Apponyi—Fejérváry-krízis.

A katonai javaslatok folytán felmerült kritikus helyzetről jelentik, hogy a katonai kérdések elintézése körül új fordulat állott be; teljesen pozitív formában az a hír merült fel és erősen tartja magát, hogy Széll a tegnapi értekezlet során, melyet Apponyival folytatott, *Apponyi elvi álláspontjának helyességét elismerte* és ebben az értelemben a kormánypart szerda esti értekezletén nyilatkozni is fog.

Fejérváry Géza báró ezt az engedmenyt a jelen pillanatban nem tartja helyén valónak, mert ezzel nézete szerint egyrészt a katonai álláspontnak ártanak, másrészt a kormány helyzetét az ellenzékkel szemben gyengítik.

Fejérváry avval fenyegetőzik, hogy a miniszterelnök ígéretének teljesítése után magára nézve *levonja a konzekvenciát*, de hozzáteszi, hogy a katonai javaslatok fontos természetűek folytán, még ezeket a javaslatokat a *Ház színe előtt képviselni akarja*.

Miután Fejérváry a legközelebbi napokban *Bécsbe utazik*, nem tartják kizártnak, hogy az ügy más fordulatot vehet, vagy *más megoldást is eredményezhet*.

Ezzel kapcsolatban országgyűlési tudósítónk jelenti, hogy a képviselőházi ülés berekesztése után még sokáig maradtak együtt a képviselők a folyosón és élénken tárgyalták az Apponyi nevével kapcsolatos válságot. Hírlik, hogy a válság híre

sokkal jobban tartja magát ma, mint tegnap. Allítólag Fejérváry semmi szín alatt nem akar engedni, viszont Apponyi is fenntartja követeléseit.

Az egyik csoportnál, hol Apponyi, Bolgár, Zichy Jenő gróf és mások állottak, szintén a katonai javaslatokról folyt a beszélgetés.

— Alig hiszem — mondta Apponyi, hogy a holnapi szabadelvű értekezletet megtartsák.

— Hát én nem bánom, akár mi is lesz! — válaszolt Zichy Jenő. Bemegyek még egyszer abba a bünbarlangba s megmondom nyíltan a véleményemet. Mert ez már tarthatatlan állapot. Tovább nem mehet így. Itt van a höchste Zeit, hogy közbelépünk!

A kis csoport lassankint tovább vonult és nem lehetett már hallani a további eszmecsereit.

A mai ülésen különben úgy a miniszterelnök, mint Fejérváry báró jelen voltak, tehát egyikük sem utazott Bécsbe.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 20.

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

Néhány kisebb jelentőségű elnöki bejelentés után a napirend következett, a *czukorjavaslat* folytatódó tárgyalása.

Molnár Józsiás: A székelység érdekében szólal fel. A faj konzerválása szempontjából igen fontos élelmi szernek tartja a cukrot. De a faji érdeket nagyon alárendelik az ületi érdekek. A cukorgyárak csak a maguk érdekeit

védik. De a kormánynak is vannak kötelességei. Már pedig kötelességmulasztás az, ha tűri, hogy az ország legszegényebb vidékein is drága legyen a cukor. A Székelyföldön kisebb adót rójjanak a cukorra. Adjon prémiumot a miniszter a Székelyföldre szállítandó cukornak. Nekünk érdekünk a fajfenntartó székelységet istápolni (Helyeslés).

Elnök: A vitát bezárja.

Lukács László pénzügyminiszter: Az eddigi felszólalások arra a következtetésre jogosítják, hogy a kormány a két törvényjavaslat előterjesztésével s megalkotásával helyesen járt el. Igaz, hogy kellett volna egy átmeneti időt adni, hogy úgy a cukorgyárak, mint a mezőgazdaság alkalmazkodják az új visz nyokhoz. De miután hat európai nagyhatalmasság sürgette ennek mielőbbi rendezését, nem vonhattuk ki mi sem magunkat alóla. De reméli, hogy cukoriparunk ez által fejlődni fog.

Molnár Józsiásnak válaszulva megjegyzi, hogy a Székelyföldön azért drágább a cukor, mert nincs konkurencziája az ottani gyárnak. De az a körülmény, hogy a cukor-kartell megszűnik, mindenesetre hatással lesz arra, hogy a cukorárak le fognak szállani, s így olcsóbb lesz a cukor a Székelyföldön.

Szűllő képviselő merkantilismussal vádolta őt meg. Nos ő egy osztálynak érdekét sohasem mozdítja elő a másik osztály kárára, hátrányára. Ami a tultermelést illeti, csak annyit jegyez meg, hogy a kormány érdeke az, hogy a jelenlegi répatermés ne csökkenjen. Szederkényi összehasonlítást tett a marhasó és cukor között. E hasonlat sántít. A cukor árnál, adózásánál magától is történik olyan csökkenés, melyre a másíknál törvényhozás szükséges. Ezek után a kérdés közjogi oldalára tér át. Komjáthy kérdésére, hogy van-e garanciánk Ausztriára nézve s kötve vagyunk-e Ausztriához — azt feleli, hogy formailag nem vagyunk lekötve.

De miután közös vámterületen állunk, mindaddig, míg e viszony fennáll, mindkét államban egyformán kell kezelni az ilyen törvényeket. Hogy van-e garanciánk arra, hogy Ausztriában is törvényerőre emelkedik e javas-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy közönséges asszony.

Írta: Ulferth József.

I.

Az olmos, zord eső bekergette a váróterembe a perronon lézengő néhány utast, akik az alföldi vonat érkezését várták. A vonatnak már kilencz óra harmincz perczkor kellett volna berobognia, minthogy azonban már tíz óra is elmúlt anélkül, hogy az érkezést jelezték volna, a szomszéd vágányon várakozó, mintegy ötven hatvan kocsiból álló tehervonatot utnak indították. Ezzel aztán legalább egy negyed órára el lett zárva a pálya, a személyvonat előtt.

A perronon egyedül maradt egy huszhuszonnégy éves feltűnő szép leány kísérlével, egy szinte gyermekarcú fiatal emberrel. A metsző szél kiméletlenül csapkodta arcukba az esőt, ők azonban nem igen látszottak törődni a kegyetlen időjárással. Elgondolkozva, szinte gépiesen sétáltak jó id-ig föl s alá, míg végre a leány törte meg a csendet.

— Béla! miért olyan rettenetesen rosszkedvű maga ma? Ha tudná, hogy mily borzasztó hatással van ez rám! Nem tudok szaba-

dulni attól a gondolattól, hogy talán már megbánta elhatározását . . .

A férfi nem felelt. Komor tekintete azonban, mely kerülni látszott a leány kutató pillantását, elárulta a bensőjében végbemenő küzdelmeket.

— Béla! az égre kérem, most szóljon meg nem késő. Gondolja meg, hogy boldogságunk forog kockán. Eddigi cselekedeteiért nem lehet felelősségre vonni. Mint gyermek szeretett meg engem s ennek az érzelmenek a komolyságában nem igen szoktak hinni. Magam sem bízam benne s éppen ezért nem érne családás, ha most férfinas őszinteséggel feltárná a valót. Ha azonban most, — midőn az életet össze tudja már egyeztetni az érzelmeivel, amődön jól tudja, hogy alkalmam van öreg édes anyám és a saját jövőmet biztosítani, — ha most, talán álkíméletből nem nyilatkozik őszintén, — örökre felelős marad elvesztett boldogságunkért.

Az állomás csengője rövid időközökben háromszor szólalt meg. Ennek hangjára magához tért a férfi.

— Szeretem. Három év meggyőződhettem arról, hogy egyedül magát szeretem. Szeretem azzal a nyugodt, kitartó érzéssel, melyet nem a szépsége, hanem nyájas, rokonszenves modora keltett fel bennem. Ez az érzés épp oly fokban van meg most, mint volt három év előtt. Csupán a körülmények lettek mások.

Atyám vagyoniilag tönkrement. Szűlőim tőlem várták helyzetük javítását, mert egy ügyevezett érdeklázassággal mindent helyre lehetne ütni. S én másképp menthetem meg őket, mert nem akarom megcsalni azt az ártatlan kis leányt, akinek az egyedüli hibája az lenne, hogy én velem hozta össze a végzete. Nem! Ilyen becstelenségre soha sem vetemedem.

— Béla! magának kötelességei vannak, melyeket teljesítenie kell. Szűlőit öregségükben, tehetetlenségükben magukra hagyni a legtrubb hálátlanság lenne. Elfogja venni azt a leányt s amily gyengéd lelkületű, — ha az szeretettel, ragaszkodással közeledik magához, úgy rövid idő alatt meg fogja szeretni s boldogok lesznek.

— És kegyed Margit . . . Nem . . .

— Én meg férjhez megyek egy munkás emberhez, aki jobban is illik egy magamfajta szegény leányhoz. Ezzel azután be van fejezve a történetünk.

A kanyarulatnál föltűnt a vonat vörös jelző lámpája. A kerek zakatolása megtörte az állomás nyugalmas éji csendjét.

— Isten vele Béla. Ha nem lesz más dolga, gondoljon néha-néha rám is.

— Margit! ha legalább . . .

— Találkozni többet nem fogunk s ha esetleg összehozna a sors, nem ismerjük egy-

lat? Van. Mert Ausztriának éppen úgy, sőt nagyobb érdekében áll, hogy csatlakozzék az egyezményhez. Arra a kérdésre, hogy mikép fog az törvényerőre emelkedni, nem szívesen válaszol mert azt tartja, hogy minden állam a maga ügyeit, a maga szempontjából ítélve végezze. De hogy e tárgy kijelentése ne szolgáltatson alapot félreértésnek, (Halljuk! Halljuk!) mondhatja, hogy a brüsszeli konvencziót nem tartja olyan vámszerződési megállapodásnak, amelyet a 14. §. alapján Ausztriában törvényerőre ne emelhetne.

Ami a cukor megadóztatását illeti, nem tartaná helyesnek a kétféle adókulcsot, nálunk sokkal fejlettebb államoknak sem jutott eszébe megvalósítani a differenciális adózást. De ipar szempontjából sem volna helyes kétféle gyártást honosítani meg, tökéletesebbet és kevésbé finomat. Mert megtörténe az, hogy a gyárak a kevésbé finomabb gyártásra szorítkoznának és kimenne a cukor olcsón Ausztriába, ott megfinomítanák és ismét visszaküldenék reánk drága pénzen.

A felszólaló képviselők, dacára elvi ellentétüknek, egyöntetűleg azt az óhajukat fejezték ki, hogy szállítsák le a cukoradót. Bár nagyon sajnálja, de kijelenti, hogy ezt nem teheti és még csak kilátásba sem helyezi. (Mozgás a szélsőbalon.)

De hát van-e ok arra, hogy a kincstár a cukoradót leszállítása által 5 millió korona jövedelméről lemondjon? Jogi szempontból nincsen. Sem a kincstár, sem a nagyfogyasztók érdeke nem kívánja a fogyasztási adó leszállítását. Megkérdezte a cukorgyárosokat is, indokoltak tartják-e a leszállítást. Egyhangú válaszuk volt, hogy ő náluk az nem jöhet számításba és a dolgokon mitsem változtatna.

Az árcsökkenés azonban be fog következni okvetlen a kartel megszűnésével.

Nálunk a cukorfogyasztás még nagyon csekély. Statisztikailag fejenként és évenként 4-5 kgr. cukor esik. Kétségbe vonja, hogy az adóelengedés a fogyasztó közönségnek javára lenne. Mert volt már rá példa, hogy az adóelengedéssel azt érték el, hogy az nem a közönség, de a közvetítő kereskedelem zsebében maradt. Így pld. a sörnél is így volt. A cukor-kereskedő leszállítaná az árat a fővárosban, hol fél a konkurrencziától, de a vidéken sehol. Példával illusztrálja, hogy a cukoradó leszállítása sem a fogyasztó közönség, sem az állam javára nem válna.

Az adott helyzetben a kormány nem választhatott más utat, minthogy belement az egyezménybe. Kéri a javaslatok elfogadását. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: A vitát bezárja.

A Ház többsége a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

A részleteknél

a *ceimnél* az előadó módosítást ajánl. Elfogadják, ugyszinte a többi szakaszokat is elfogadják.

Elnök: Kijelenti, hogy a javaslatokat a Ház részleteiben is elfogadta. (Helyeslés.) Ezzel a napirend ki van merítve. A holnapi ülés napirendjének megállapítása után elnök az ülést bezárja.

Bizottsági ülés.

A képviselőház számvizsgáló bizottsága tegnap délelőtt 10 órakor Fassie Tódor elnöklete alatt ülést tartott, a melyen a ház tisztviselőinek fizetésjavítási kérvényét tárgyalták. A bizottság a kérvényt a gazdasági bizottságnak fogja kiadni.

A Nagyváradai Jogászegylet.

Kevés egletnék van Nagyváradon fontosabb hivatása és kevesebb pártolója, mint a Jogászegyletnek.

A jogtudományok művelése ugyszólván a mindennapi kenyérért való munka; hiszen ki az, a ki közülünk a joggal minden nap érintkezésbe ne jönne?

Eppen azért örömmel adunk helyet a Jogászegylet alábbi felhívásának. Tavaly nagy problémák merültek fel az egletben, a melyek megvitatása alkalmával nem minden nézet jutott teljes erővel kifejezésre. Nemcsak a belépésre buzditunk tehát ezuttal, hanem a szereplésre is. Az eszmék harcában legyünk ott minden téren, nehogy hamis próféták ideig-óráig is megtevészhessék az embereket egyik legdrágább kincsünk: a *jog* helyes fejlesztésében.

A felhívás következőleg hangzik:

Felhívás Nagyvárad és Biharmegye jogász közönségéhez.

Felhívjuk szíves figyelmét egletünkre, a »Nagyváradai Jogászegylet«-re.

Egletünk célja: a jogtudomány művelése és a jogtudományokkal foglalkozók közt a társadalmi érintkezés fokozása.

Alapszabályaink 3. §-a értelmében egletünk elérésére szolgálnak különösen:

1. előadások és vitatkozások;
2. a jogirodalom, az igazságszolgáltatás, a közigazgatás és a jogi törvényhozás fontosabb

mást. Higyje meg, hogy ezzel tartozunk azoknak, kiknek életét a magunkéhoz fűzzük.

A vonat megállott. Egy harmadosztályú kocsi lépcsőjén javakorbelt, erős testalkatú, napbarnított arcú férfi segít le egy öregasszonyt. A leány örvendve siet oda s miután elhalmozza anyját a gyermeki szeretet jeleivel nyájas mosolyal viszonzja a bizalmatlan kinézésű férfi esetlen köszöntését. Kissé megremeg ugyan, midőn kezén érzi ennek durva szoritását, de azért a mosoly, a nyájasság akkor sem tűnik el arczáról.

II.

A n... i postahivatalban Fehér Béla ellenőr türelmetlenül, idegesen végzi a rovancsolás amugy sem kellemes munkáját. A szomszéd szobából kihallatszó hortyogás izgatta fel ennyire s az ellenőr ur magában átkozza az ilyen kis postahivatalokat, ahol a lakást egy vékonyka fal választja el csupán a hivatali helyiségtől. Szólani azonban nem szól, hanem inkább kétszeres figyelemmel vizsgálgatja a számadásokat. Mindenáron szeretne valami hibát felfedezni benne.

A számok azonban nem igen hajlandók az ellenőr ur kedvtelésénél segédkezni. Nem cserélik föl helyeiket s az ellenőr ur hiába végzi rajtuk a legkínzóbb keresztprobákat, az eredmény csak a régi marad.

Az ellenőr végre megadja magát. Atveszi

a pénzkészletet, s sebesen kezdi megszámlálni a pénzt. Az első számlálás után idegesen kapja fel fejét. Lehetséges volna ez? ... Nem. Bizonyára ő tévedett. S újból megszámlálja, csak hogy most már valamivel óvatosabban.

Néhány pillanatig halálos csend uralkodik a hivatalban. Az alvó hortyogása is megszűnik, mintha ki akarná engesztelni a haragvó ellenőrt.

— A pénztárból tíz darab ötförintos bankjegy hiányzik. A számadás szerint harmincz darabnak kellene lenni.

A számlálás újra elkezdődik. Csak hogy most már nem az ellenőr ur végzi e műveletet. Vékony, női ujjak lapozzák keresztül a bankjegyeket — másodszor, harmadszor. Azután abba hagyják azok is. S ismét az a borzasztó, talán még az ellenőr hangjánál is kellemetlenebb csend uralkodik a hivatalban.

— Gondolkodjék — nem hagyta-e hátrá rövid időre is, őrizetlenül a pénzszekrényt? Talán a cseléd, vagy más a házhoz járók közül visszaélt a helyzettel.

A szomszéd szobában ismét elkezdődött az a bosszantó, idegizgató mély lélekzetvétel. Az asszonyka megrázkódik kissé, s azután nyugodt hangon adja meg a feleletet a föltett kérdésre.

— A háznál *senki* sincs olyan, akit ilyen gyanuval a legtávolabbról is illetni lehetne. A hibás egyedül én lehetek. Valószínűleg a visszadásokban számoltam el magam.

mozzanatainak kritikai vagy ismertető méltatása.

Rendes tag lehet mindenki, ki a jog- vagy államtudományok terén elméletileg vagy gyakorlatilag foglalkozik. A rendes tag évi tagsági díja 4 korona.

Az egyesület kítettölt czéljait eddigi fennállása alatt is sikerrel valósította meg. Elénken látogatót vita- és felolvasó-estélyein a nagyváradi jogászvilág jeles tagjai tartottak előadásokat.

E mellett tagjaink részére díjtalanul adjuk kiadványainkat, melyek hatalmas felolvasásokat, jogi értekezéseket foglalnak magukban.

Egyesületünk jogi kiadványaiból eddig két munka jelent meg: Kepes L. Miklós és dr. Plopu György értekezései.

Egyesületünk a magánjog, közigazgatási jog, büntető jog, egyes jogesetek, jogirodalom köréből egyes érdekesebb tételeket a jövőben még fokozottabb mértékben fog megvitatni.

Tervünk az új perrendtartás, magánjogi tervezet, büntető jogi novella, bűnvádi eljárás köréből ismeretterjesztő előadások tartása, egyes vita-tételek megbeszélése.

Hogy azonban egyesületünk kítettölt czéljait megvalósíthassa, szükséges, hogy mindazok részéről kik a jog- vagy államtudományok terén elméletileg vagy gyakorlatilag foglalkoznak, anyagi és erkölcsi támogatásban részesüljön.

Arra kérjük tehát Nagyvárad és Biharmegye jogász közönségét, hogy egyesületünkbe tagul belépni sziveskedjenek.

E kéressel fordulunk a jogakadémia tanári karához, a nagyváradi ügyvédi kamara tagjaihoz, a járásbírókhoz, törvényszékek és tábla bírói karához, természetesen a joggyakorlók, aljegyző, jegyző, urakat is beleértve, az adóhivatal, pénzügyigazgatóság fogalmazó személyzetéhez, a város, a vármegye tisztikarhoz, a városi, megyei árvaszék, a rendőrség, ügyészség tagjaihoz, a közjegyző urakhoz, a posta- és távirda-igazgatóság tagjaihoz, a jogakadémia hallgatóihoz s általában mindazokhoz, kik a jog- és államtudományokkal elméletileg és gyakorlatilag foglalkoznak.

Ki az egyesületbe belépni óhajt, sziveskedjék ebbeli szándékát levelezőlapon az egyesület titkárai: dr. Magyar Gyéza kir. jogakadémiai tanár (lakik: Nagyvárad, Korona-utca), vagy dr. Váradi Ödön ügyvéddel (Nagyvárad, Széchenyi-tér 12. szám, Korona-utca 2-ik sz., telefonszám 375.), vagy dr. Baróthy Pál kir. alügyész, pénztárnokkal (Nagyvárad, ügyészségi épület) tudatni.

Egyszersmind arra kérjük mindazokat, kik egyesületünkbe belépni szándékoznak és a kik már tagjaink, sziveskedjenek a maguk részéről is tagokat gyűjteni és ezáltal egyesületünket

Az ellenőr ajkába harapott mérgében erre a feleletre, de azért folytatta a kérdéseit.

— Önnek az esetben már tudomással kellett bírnia a hiányról. A vizsgálatig, reggel kilencz óráig nem történhetett ily nagy tévedés.

— Reggel fölváltattak egy százasat a hivatalban s valószínűleg akkor tévedtem.

Az ellenőr dühösen rántotta magára kabátját. Itt már nem volt mit cselekednie. Talán bebizonyítsa annak az asszonynak, hogy ezen a vidéken nem szoktak naponként százasokat felváltani? Vagy valami nagy grombaságot mondjon neki, amiért ily gyermekmesével mer egy világlátott, tapasztalt embernek előállani? ... Amikor ránézett arra a sápadt, beesett arczra, — visszafojtotta a durva szavakat.

— A három óras vonattal utazom. Ha addig megkerül a hiányzó összeg, úgy csak szabálytalanságot fogok megállapítani, sőt talán kivételesen elhallgatom ezt az esetet. Ha azonban nem térül meg a pénz, úgy kénytelen leszek a legszigorubbán eljárni.

Az ellenőr ur az esti gyorsvonatig várta a választ s gondoskodott, hogy a postásnő is tudomást szerezzen meghosszabbított ittmaradásáról.

Esti 8 óráig azután volt alkalma meggyőződni arról, hogy tulajdonképpen a délutáni vonattal is hazautazhatott volna.

(Vége köv.)

anyagi és szellemi erejében fejlesztve, kitzöbött programunk fokozottabb megvalósítását lehetővé teszi. Egyszermind arra kérjük mindegyik tagunkat, szíveskedjék egyesületünk szellemileg is támogatni.

Nagyon szívesen veszszük mindenik tagtársunk részéről, ha a jog- és államtudományok bármelyik szakából felolvasást vagy szóbeli előadást tart.

Igen örvendeneink, ha tagjaink vállalkoznának arra, hogy a jogirodalom egyes jeles műveinek tartalmát egyesületünkkel megismertették, vagy a hazai és külföldi sajtó érdekebb közleményeit egyesületünknek bemutatnák.

A jog, közigazgatás köréből egyes gyakorlati kérdések felvetése és megvitatása is örömmünkre szolgálna. A melyik ügyvéd, bíró stb. tagtársunk előtt egy érdekes s vitás jogkérdés felmerül, szíveskedjék azt előadni és vita tárgyává tenni.

Felolvasások mellett szabad előadásokat is kérünk.

Arra kérjük tagtársainkat, vegyenek részt munkánkban olyan lelkesedéssel és olyan szeretettel, a melyet céljaink megérdemelnek.

Aki felolvasást, szabad-előadást óhajt tartani vagy egyes vitatéseket előadni, szíveskedjék a szándékát Ritoók Zsigmond elnökkel, vagy a titkárokkal dr. Magyary Géza jogakadémiai tanárral (Korona-utca), vagy dr. Váradi Odón ügyvéddel (Széchenyi-tér 12. sz., Korona-u. 2. sz., telefon 375. szám) közölni.

Nagyvárad, 1903. január 20.

A Nagyvárad-i Jogász-egylet-
választmánya nevében:

Ritoók Zsigmond,

a Nagyvárad-i Jogász-egylet-
elnöke.

A miniszter dönt se Kiss László ügyében.

Körülbelül két év óta huzódik már Kiss László anyakönyvvezető-helyettes ügye, amelyet a városi közgyűlésből és a lapokból ismer a közönség.

Kiss László az anyakönyvek vezetésénél szabálytalanul járt el, a gyermekek vallására történt megegyezéseket, mikor azok a katolikus fél javára szölettek, több esetben nem vezette be az anyakönyvbe, a megegyezésekről az ev. ref. lelkészt rendszeresen értesítette. Feljelentés folytán az akkori polgármester Kiss Lászlót, aki egyúttal városi havidíjas is volt, az anyakönyvvezető-helyettesi állásából felmentette, a várostól pedig elbocsátotta.

A dolog a miniszter elé került, aki Kiss Lászlót dorgálással és felfüggesztéssel büntette ugyan, de anyakönyvvezető-helyettesi állásába visszahelyezte. A törvényhatóság néhány tagja azonban mindenáron megakartja jutalmazni hanyagságáért Kiss Lászlót s a közgyűlésen keresztülvitték azon képtelen határozatot, hogy a város az összes elmaradt havidíjas fizetését kegydíj címén megtéríti Kiss Lászlónak, sőt a míg részére egy megfelelő állást szerveznek, mindig huzza az anyakönyvi teendőikért a kegydíjat.

Ezt a közgyűlési határozatot Balogh Döme és vele több bizottsági tag melegebbreztte és a miniszter a felebbezés elfogadásával, a határozatot feloldotta, Kiss László elleniratát pedig elutasította.

A miniszter leirata a következő:

A múlt évi szeptember hó 11-én tartott bizottsági közgyűlésben 288. sz. alatt hozott határozatát, mely szerint kimondatott, hogy Kiss László anyakönyvvezető-helyettesnek, felfüggesztésének időpontjától visszatartott havidíjas (azaz havidíjas irnoki) illetményei, részére kegydíj címén — visszaautaltassanak, a tanács pedig utasított, hogy nevezett részére megfelelő állás szervezését tegye tanulmány tárgyává és addig míg ezen állás szervezettel, eddigi irnoki illetményeinek megfelelő összeget, mint kegydíjat, részére folyó-

sítson, Balogh Döme és társai felebbezése alapján felülvizsgálván, azt feloldom s a 2665—902. eln. sz. polgármesteri határozat alapján újabb törvényszerű határozattal való elintézését rendelem el; mert személyi tekintetek nem tehetik indokoltá azt, hogy a közigazgatási ügyekben — ha ezt maga a város községi hatóságának érdeke meg nem kívánja, — új állás szerveztessék és így a város anyagi ereje indokolatlanul vételessék igénybe. A kegydíj adományozásra nézve pedig semminemű oly alapot a melyre a kegydíjazás az e részben kifejtett gyakorlat alapján fektethető — fenforogni nem találók, sőt annyiban amennyiben a felfüggesztés idejére az anyakönyvvezető-helyettesi állásától való felfüggesztéskor a havidíjas irnoki (dij-noki) alkalmazásból való elbocsátás következtében elmaradt havidíjnak kegydíjképpen való megszavazása határozatott el, ennek helye sem lehet; mert ez mintegy a törvényes fegyelmi hatóságnak törvényszerű határozata által történt megtorló intézkedésnek illetéktelen enyhítése, illetőleg meghiusítása volna, még azért is, mert a nevezett ellen lefolyt fegyelmi ügyben múlt évi június hó 11-én 42407. sz. alatt hozott határozatomban a büntetés leszállításának okáért világos utalás történt nevezett hosszabb felfüggesztésére, ennek következményei tehát a büntetés egy részét képezik.

Ha különös méltánylást kívánó körülmények forognának fenn arra nézve, hogy a város közönsége, a város anyagi helyzetének fontolórá vétele mellett is anyagi segélyben részesíthesse a folyamodót, úgy ez csakis egyszer s mindenkorra szóló segélyösszegnek megszavazása által történhetnék.

Miről a város közönségét, a város polgármesterének múlt évi október hó 2-án kelt felterjesztése mellékleteinek visszazárása és Kiss László közvetlen beadványának csatolása mellett további eljárás végett értesitem.

Mint hogy pedig Kiss László anyakönyvvezető-helyettesnek közvetlenül hozzám be-terjesztett és mellékelt beadványának mellékletét képező nyilatkozatában Mázor Béla volt napidíjas irnok, Kelepecz Dezső városi irodagazgató és anyakönyvvezető-helyettes sulyos mulasztásokkal és szabálytalanságokkal vádolja, utasítom a város közönségét, miszerint ezen ügyet tegye szigorú vizsgálat tárgyává és panaszlottal szemben a kifejlendőkhez képest járjon el, hozzám jelentését pedig tegye meg.

Budapest, 1903. január 16.

A miniszter helyett:

Gulner,
államtükár.

Kiss Lászlóra vonatkozólag ezzel be van fejezve az ügy.

Azonban a miniszter fegyelmi vizsgálatot rendelt el Kelepecz Dezső anyakönyvvezető-helyettes ellen, a leiratban megnevezett volt napidíjas azon nyilatkozata miatt, hogy őt Kelepecz Dezső felhatalmazta nevének aláírására, mert nem szokott feljárni a hivatalba.

Ezt a nyilatkozatot azonban csak ő maga írta alá s kivel sem bizonyítja, legfeljebb Kiss Lászlóval. Csodálkozunk, hogy ezt az állítást figyelmére méltatta a belügyminiszter, mert köztudomású, hogy éppen ez a volt napidíjas és Kiss László együtt csinálták és szították a kellemetlen ügyet. Erről valószínűleg nem nyert felvilágosítást a miniszter.

Régészeti és történelmi múzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Tisztelettel kérjük vidéki előfűzetőinket, kik hátréban vannak, hogy azt mielőbb rendszerint szíveskedjenek.

Prohászka Ottokár hatása.

Jó, hogy az Isten csak úgy, egyenkint adja a zseniket a világnak. Ha egyszerre sokan volnának, felforgatnák az egész világot, ha kevesen vannak, úgy mélyen átrigolirozzák azt, hogy nemesebb magvak is csirázhasanak benne, melyeket lelkük darabjaiból vetnek belé.

Nincs egyetlen művészi alkotás sem olyan, — mert mindenik eszközeinek korlátai közt testesítheti csak az eszmét — mint a szónoki remek.

A festő, a szobrász művét állítja ki; a szónok szívét és eszét leplezi le.

Ha pedig gyönyört az egy darab márvány, melybe eszméjét faragta bele a művész, micsoda finomsága minden gyönyörnek az, mikor egy lelket látunk, lelket, mit csak az Isten szemé lát.

Amint tovább-tovább beszélt Prohászka, mintha lassanként szétfoszlott volna a teste, míg végre csak a lelke állott lelkünk előtt a tudás fényében, a zseni pidesztálján, a hit és tudás harmóniájában.

És a lélek átszáll az anyagon, az ő lelke is ellenállhatatlanul szállt belénk s izzó, lángoló hatalmával átmelegített, megvilágosított bennünket és a sok Szentjánosbogár lénye ragyogott a csillag előtt, a hallgatóság hálás szeretete egy hatalmas éljenbe törve fel, megpecsételte azt a mondását, hogy nem a hatalom az erő, hanem az eszme.

Hogy miért oly ellenállhatatlan a Prohászka hatása, hogy miért nem beszélnek ma sem egyébről, mint az ő fellépéséről, annak oka az, hogy magasan felettünk áll zsenialitása, teljesen le tud szólni hozzánk és egészen fel tud emelni magához.

Persze kritizálják is, a sas szárnyaira kuporodni szerető apró ökröszemek. Ez természetes.

Valaki megsajnálta a tyukot, hogy menyit kapar, mindig kapar.

Tisztabuzát hintett hát elé!

Es a tyuk csak kapart.

Mert a buza tiszta volt ugyan, de hát a tyuk is tyuk maradt.

UJDONSAGOK.

A várad-olaszii templom.

Csaknem két esztendeje nincs temploma Nagyvárad legnagyobb plébániájának Várad-Olaszinnak, amelyhez nyolcz ezer hívő tartozik. A régi ugynevezett Barátok temploma, mely a XVIII. század közepén épült s József császár id-jéig a Ferenczrendi szerzetesek gondozása alatt állott, azóta pedig plébánia templom lett, ezelőtt 12 évvel repedezni kezdett, amikor vasrudakkal erősítették meg a falakat, két év előtt pedig ismét veszedelmes repedések támadván rajta, a mérnökszakértők tanácsára lebontatott, csak tornya maradt meg, amely 30 esztendeje épült. B. e. Schlauch bibornok rögtön megígérte, hogy gondoskodik hívei számára új templomról. Sstarill Ferencz szép tervet is készített, a múlt tavaszon már égették is a hozzá szükséges téglákat, már már hozzáfogtak az építéshez, csak az hiányzott, hogy a bibornok aláírja a szerződést, mikor közbejött a bibornok betegsége és halála. A megboldogult bibornok 50.000 koronát takaréka telt e célra, másik 50.000 koronát hagyatéka fog nyújtani s a többi az időközi jövedelemre esetleg az utódra marad ezen az alapon az

illetékes körök kezükbe vették a templomépítés ügyét.

A templomépítő bizottság Tost Gyula miniszteri biztos elnöke alatt tegnap foglalkozott az ügygel s olyan határozatot hozott, amely gyors megoldáshoz juttatja a már igazán sürgős dolgot. Időközben ugyanis Szarill tervén kívül egy újabb terv érkezett a bizottsághoz ifj. Rimanócsy Kálmán építésztől. A bizottság az államépítészeti bizottság véleménye alapján az utóbbi tervet fogadta el s azt terjeszti fel a kultuszminiszterhez. Az új terv hasonlít az előbbihez, de a templom épületet valamivel magasabbra veszi s a torony felső részét is átalakítja; ennek megfelelőleg drágább is mintegy 10,000 koronával; az építési költség majdnem 150,000 korosára rug.

Ha a miniszter elfogadja a bizottság határozatát s hamar leküldi azt, hogy kora tavasszal hozzá lehessen fogni az építéshez, akkor ez évi október 15-ére készen lesz az új, a réginel jóval tágasabb templom, mely díszére lesz a városnak s méltó öröme a váradoslaszii híveknek.

TAJÉKOZTATÓ.

- Jan. 24. A Kossuth kép tárgyában kiküldött bizottság ülése a városházán d. u. 4 órakor.
- Jan. 25. Az ipartestület közgyűlése a tüzőltő-órtanyán d. e. 9 órakor.
- Január 28. Polgári Takarékpénztár közgyűlése.
- Febr. 1. Kath. Szabad Liceum előadása.
- Febr. 8. A nagyváradi kath. kör közgyűlése d. e. 11 órakor saját helyiségében.
- Febr. 15. Kath. Szabad Liceum előadása.
- Márcz. 1. Kath. Szabad Liceum előadás.
- Márcz. 14. Kath. Szabad Liceum előadása (estély.)
- Márcz. 29. Kath. Szabad Liceum előadása.
- Apr. 18. Kath. Szabad Liceum zártnapélye.

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Domokos Istvánt, a nagyváradi kir. törvényszék szorgalmas aljegyzőjét ugyanezen törvényszék jegyzőjévé nevezte ki.

* **A világ népesedése.** A nemzetközi statisztikai intézet kimutatása szerint a világ népessége a legutóbbi hetven év alatt majdnem megkétszereződött. Európa lakossága, amely az egész világ lakosságának mintegy a negyedét teszi ki, az utóbbi hetven év alatt nyolczvanöt százalékka szaporodott. Oroszország lakossága százötven százalékkal, Németországé nyolczvannyolcz, az angol birodalomé hetven százalékkal gyarapodott. Hetven év előtt nyolczszázötvenhét millió volt a világ népessége, ma pedig Khina és az angol impérium nyolczszázmillió léleknél többet számlálnak. Az egész világ lakossága ezerhatszázmillió lélek a hetven év előtti nyolczszázötvenhétmillióval szemben.

* **Díszes temetés.** Tegnap délelőtt nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra a majdnem száz évet élt derék matróna: özv. Koszta Szilárdné hült tetemét. A végtisztességen előkelő nagy közönség volt jelen; a posta-táv-irdahivatal tisztikarának számos tagja megjelent a temetésen. A gyászteremtést dr. Vucskics Gyula plébános végezte segédlettel. Az elhunyt derék matrónát a Rulikovszky-temetőben helyezték örök nyugalomra. — A gyászoló család mindazoknak, akik koszorúkkal és a temetésen való megjelenésükkel bánatukban osztoztak s részvételükkel fájdalmukat enyhítették, ezuton is hálás köszönet mondának.

* **Hány magyar él Horvátországban.** Erre a kérdésre megfelel az eszéki »Narodna Obrana«, előadva az 1900. évi népszámlálás eredményét. E szerint Horvát-Szlavonországban van összesen 70,589 (hetvenezeröttszáznyolczvankilencz) magyar, a kik legnagyobb részt földművelők. Van közöttük sok hivatalnok, — ugyszintén nagy számmal uradalmi család, mert az itteni uradalmak egy része tulnyomóan magyar cselédséget alkalmaz. A kereskedőket is

magyaroknak mondja, pedig azok tulnyomólag zsidók, akik közül kevesen tudnak magyarul. Érdekes a magyaroknak megyék szerinti elosztása. Legtöbb van Verőcze megyében: 31.001. A dolnijimiholjáci kerületben van: 2.707. Dolnji-Miholjác mezővárosban: 700; Valpón: 615. A többi megyék így sorakoznak: Szerém megye: 22.783, Pozsega: 13.762 magyar lakossal, a többi eloszlik más megyékre. Kiemeli az említett lap, hogy a magyarok könnyebben elhorvátosodnak, mint a németek. A hol nem voltak nagyobb számban együtt, már a beköltözött gyermekei elfeledték anyanyelvüket. A németek a horvát nyelvet nehezen és később tanulják meg, mint a magyarok. Az összes slavoniai magyaroknak 59.46%-a beszél horvátul.

* **A szász trónörökös négyévese.** A »Dresdner Nachrichten« írja, hogy Körner ügyvéd a genfi konferenciák alkalmával ezt mondta a trónörökösnek: »Fenség, ha gyermekeit valaha viszontlátni akarja, úgy el kell hagynia Gíront. A szász udvar követelése, hogy vagy a gyermekeiről, vagy pedig Gíronról mondjon le.« A trónörökös erre néhány perczig gondolkodott s így válaszolt: »Nagyon szeretem gyermekeimet és mindent el fogok követni, hogy viszontlássam őket. Viszont azonban szeretem Gíront, ő is szeret engem nagyon, nem hagyhatom őt el semmi áron.« Körner ezek után csak az anyagi kérdések elintézését sürgette és ebben a tekintetben teljes megállapodás jött létre. Ugyancsak megegyeztek a válópör letárgyalása tekintetében is. — Érdekes dolgot jelentenek Bécsből, arról, hogy az udvarnál mily felfogás uralkodik a trónörökös négyévese tekintetében. Beavattották azt mondják, hogy a király, midőn a dolgot megtudta, nem látszott meglepettnek, vagy haragosnak. Az udvarnál nyíltan nem beszélnek az efféleről, de annál többet titokban. Az öregebbek nagyon elítélik a trónörökös négyévesét, a fiatalok sok elnézéssel beszélnek róla és azt mondják, hogy a szász udvarnál uralkodó utálatos viszonyok készítették szökésre a hercegnőt, aki Gíront csak eszköznek használta fel.

* **Ellopott műemkek.** Florencia közelében a calenzanói templom egyik kápolnájában vakmerő lopást követtek el eddig ismeretlen tolvajok. Négy száz éve, hogy gróf Mannelli lakásának kapuja fölé elhelyezték Della Robbia gyönyörű reliefjét, amely a keresztlevélt ábrázolja. A nép századokon át imádkozott előtte, de az időjárás ártott a márványnak, s a gróf annak a kápolnának ajándékozta a reliefet. Ezt a kiváló műemeket most ismeretlen tettesek ellopták. A dombormű hetvenöt mezőcskéje közül azonban csak hetvenet sikerült a tolvajoknak ellopniuk. A műemeket a szakértők félmillió koronára becsülik, s most az olasz kormány szigorú utasítást adott a vámhivataloknak, hogy a relief kicsempészését megakadályozzák. Valószínű, hogy valami gazdag angol vagy amerikai bérleté föl a tolvajokat, mert a műemkek nem volt eladó. Della Robbia különben a korai reneszánsz egyik legnagyobb szobrásza, s súlyosabb arannyal fizetik a dolgait, mint amennyit a márványuk nyom: annál inkább, mert eddig nem akadtak eladó munkái.

* **A megbélyegzett férj.** Semmiféle hűn sem marad megbosszulatlannal. Ennek az igazságnak tapasztalta ki a keserűségét egy lyoni kereskedő, akinek Párisban akadt dolga s hivatalos teendői végeztével betért egy vidám restauranthba, ahol csinos hölgyekkel és jókedvű urakkal ismerkedett meg. A kereskedő csakhamar beletalálta magát a helyzethe s nagy papucshős lévén, teli szívvvel élvezte a rövidke nagy szabadságot. Jóval éjjel után új barátival betért egy caféba és abszinthet kért, de alig hajtotta fel italát, egyszerre mély álomba merült. Reggel volt, mire felébredt. Hirtelen azt sem tudta, hogy hol van, de amint a zsebéhez nyúlt, nyomban kijózanodott: több ezer

frankot tartalmazó tárczája eltűnt. Ekkor kezdte csak érteni, hogy rut gazságnak esett áldozatul. Kérdezte a pinczéretet, de azok semmire se emlékeztek; annyit tudtak csak, hogy a kompániája már régen eltávozott s miután őt nem tudták fölírni, ott hagyták. Nehéz fővel tápáskodott föl és tükörbe pillantott. Ekkor ijedt meg másodsor. A homlokára ez a sor volt írva: »Imádom Amélie kisaszszonyt!« A szavak azonban nem pusztán oda írva, hanem finom tüvel a homlokára tetoválva és semmiféle szerrel nem lehetett lemosni. Kétségbeesetten tért vissza Lyonba és a felesége most megindította ellene a válópert.

* **Apró hírek.** A két ételosztóban a tegnapi nap folyamán kiosztattak 1525 adag levest, 1315 adag kenyert, azonkívül Varad-Velenczén 45 egész kenyert. A két szállóhelyen az elmúlt éjszaka meghalt 25 férfi és 10 nő. Pénzadó-mány a mai napon sem érkezett. — **Találtak** egy vizsla kutyát. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség 4 ik számú szobájában.

* **A Tiszántúl naptára,** melyet minden új előfizetőnk díjtalanul kap, nemcsak Nagyváradon, hanem az egész megyében feltűnést keltett gazdag tartalmával és csinos kiállításával. Hogy az előfizetőknél kivül minél szélesebb körben elterjedést nyerjen ezen kitűnően összeállított s szórakoztató olvasmányul is becses mű, az eddigi 1 korona vételárat 60 fillérré szállítottuk le s ezen csekély összegért kapható Csathó Gábor és Társa könyvkereskedésében, Schmidt Gyula papírtüzetében, továbbá kiadóhivatalunkban és a legtöbb szivartózsákban.

* **Zendülés egy fogházban.** Odesszából táviratozzák: Az odesszai fogházban levő 800 fogoly között 15-én zendülés támadt, amely valószínűleg már régóta készült. A zendülés ebéd idején adott jelre kezdődött. A zendülők beverték az ablakokat, betörték sok ajtót, összeszezűták a butorokat és kiszabadították az elzárt foglyokat. Azután eltorlaszolták a folyosókat. Minthogy az őrségnek nem sikerült a nyugalmat békés uton helyreállítani, fegyverhez nyúlt és a zendülés egyik vezetőjét megölte, egyet pedig megsebesített. A fogház igazgatója kénytelen volt a fogház összes kijáratát elzárni. A városi kapitány helyettese megjelent a helyszínen és két század katonasággal megszállta a fogház belsejét, mire a nyugalom helyreállt. A rákövetkező éjszaka nyugodt volt, de reggel a külön épületben levő női fogházban megint zavargások voltak, úgy, hogy a katonaságnak közbe kellett lépnie és néhányszor sortűzet adni. Egy rabot megöltek. A zendülés ezzel véget ért.

IRODALOM.

Diákos szülők és ifjusági vezetők figyelmébe! Kézhez vettük a **Zászlónk** ifjusági lap legújabb, jan. 15-iki számát. Atlapozva a harminczkét oldalnyi tartalmu, s ugyaannyi képpel illusztrált lapot, el nem mulaszthatjuk, hogy ujjal föl ne hívjuk e lapra mindazon szülők figyelmét, kik középiskolába járó diákfiúk vagy növendékek lelkében a mély vallásos lelkületet és jellemet az ifju lélek természetéhez alkalmazott módon elevenen, életrevalóan, érdekesen kialakítani törekednek. Csak a tartalmát közöljük a legújabb »Zászlónk«-nak, hogy változatosságáról mindenki meggyőződjék.

Első helyen egy ifjusági művészverseny pályanyertes műve (rajz) hű másolatban. (A művészversenyt a Zászlónk egy 20 koronás pályatétele létesítette). Azután jön »Künn a jégen« — Kincs István egyik leggyönyörűbb ifj. elbeszélése 9 képpel. »Zászlónk« Hortobágyi remek költeménye. A Szent Család a Sphinxek hazájában leírás Egyiptomról. A léghajózásról (6 képpel) — értekezés. Ifjusági zárandoklat Rómába — felhívás. A madridi bikaviadal Sienkiewiczről (5 képpel) — néprajz. Csudri Budri Muki urfi kópéságai dr. Vrabélyi Ar-

mandól — humoros rajz. Az én naplóm — a diák élet élményei: Congregatioi élet. Halottaink. Testedzés. Fejtörő. A tisztán ifjusági erőpróbákra szánt négy oldalnyi mellékleten (Fakadó Rúgók) a művész- és költészeti verseny részletes bírálata foglaltatik. Szóval van benne szépirodalmi, tudományos, művészeti, fejtörő, mulattató dolog bőven s oly módon, mely az ifjú elméjét, kedélyét megragadja. Valamennyit átítatja egy mély, erőteljes vallásos szin, iz, szag a nélkül, hogy banálisán előtérbe volna tolvá. A lap bámulatos olcsó. Egész évre 2 korona. Az eddig megjelent számokat minden előfizető megkapja. Mutatvány számmal kívánatra ingyen szolgál a kiadóhivatal Budapest, VII. Damjanich-u. 50.

TANUGY.

A nőipariskola második félévi tanfolyama.

A helybeli nőipariskolában a második félévi tanfolyam február 1-én kezdődik. Kik a női ruhaszabást, varrást, fehérnemű s az összes női hímzéseket gyorsan és alaposan elsajátítani óhajják, mielőbb jelentkezzenek Fő utcán az Apolló épületben levő iskolahelyiségben. Szegénységi bizonyítvánnyal jelentkezők tandíjmentességben részesülnek. Vidéki növendékek, mint bennlakók is felvétetnek. Özv. Szedlarikné Dudinszky Anna igazgatónő.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTAR.

Jan. 24. A tisztikar hangversenye és táncestélye.
Január 25. Munkás betegsegélyző egyesület táncestélye a Zöldfában.
Jan. 31. A Biharmegyei Nőegylet kalikóbálja.
Jan. 31. Kiskereskedők táncestélye.
Febr. 1. A 48-as népkör bálja.
Febr. 7. Postások bálja a Zöldfában.
Febr. 7. Tiszti-bál.
Febr. 9. Az izr. nőegylet hangversenye és tánc estélye.
Febr. 14. Közvacsora a Gyermekkorház, a Női menedékház, s az izr. nőegylet javára.
Febr. 21. Honibál a Vöröskereszt javára.

Kalikó-bál.

A biharmegyei nőegylet e hó 31-én tartandó kalikó-bálja iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul nemcsak Nagyvárad, hanem az egész megye uri köreiből. Hogy a kalikó-estély szigorú zártkörű s előkelő jellege megőriztessék, a rendezőség meghívót bocsátott ki, melyek legközelebb expedáltak.

Jegyeket csakis a meghívó felmutatása mellett lehet váltani. A nőegylet az est főrendezői tisztére Mezey Mihályt kérte fel.

A kalikó-bál a Kereskedelmi Csarnok termében lesz megtartva és a zenét a katonazene és a Bura bandája fogja szolgáltatni. Belépő-díj 2 korona.

Hogy a kalikóbál jól fog sikerülni ezuttal is, az bizonyos, mivel a most harmadéve tartott kalikó-bálon is 140 kalikós jelent meg.

A „48-as népkör“ bálja.

A nagyvárad 48-as népkör 1903. február 1-én tartja a Zöldfa disztermében a szokásos farsangi zártkörű házas jellegű táncvigalmát. A rendezőség tagjai nagyban buzgólkodnak a bálnak ugy erkölcsi, mint anyagi sikere érdekében, a meghívók több mint 1000 példányban már szétküldtek ugyan, de azért a kik arra igényt tartanak és tévedésből még nem kaptak azok kéretnek, hogy az iránt legyenek szivesek akár a kör helyiségébe (Kert-utca Dr. Kutiák-ház) akár a rendezőséghez fordulni, hol a legnagyobb készséggel szolgálnak meghívókkal. A meghívó szövege a következő: A nagyvárad 48-as népkör könyvtára javára és egyéb szükségletei fedezésére 1903. február hó 1-én a „Zöldfa“ szálloda nagytermében zárt-

körű házas táncvigalmat rendez. Kezde 8 órakor. Belépti-díjak: Személyjegy 2 korona, családjegy 4 személyig 4 korona. Jegyek előre válthatók a meghívó előmutatása mellett. Beckay Lajos ur üzletében vagy este a kör helyiségében.

Postások bálja. A nagyvárad m. kir. posta- és távirada-állászatok és szolgák özvegyeiket, árváikat segítő és temetkezési egyesületük javára szombaton, 1903. évi február 7-én a „Zöldfa“ szálloda nagytermében zártkörű jóékonycélú táncvigalmat rendeznek. Belépti-díj: személyenként 2 korona, családjegy 3 személyre 3 korona. Kezde este 8 órakor. Jegyek a helybeli posta- és távirada-hivataloknál, a levélhordóknál és este a pénztárnál kaphatók. Ezen meghívó másra át nem ruházható és kívánatra előmutatandó. Felülírtak köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

Diszelnökök: Schöplín Agost, kir. tanácsos, posta- és távirada-igazgató, Rutter Emil posta- és távirada-tanácsos, Földessy Károly posta- és távirada-felügyelő. Rendező-bizottsági elnök: Krammer Károly posta- és távirada-főtiszt. Főrendező: Debreczy Imre pt. felügyelő, Daday József pt. számellenőr, Labancz Mihály pt. segédtsízt, Gólya Béla pt. főtiszt, Glodiák Agoston pt. s. ellenőr, Novák György pt. segédtsízt. Táncrendező: András István pt. tiszt, András Gusztáv pt. segédtsízt, Markovits Sámuel pt. tiszt, Kádár Simon pt. segédtsízt. Rendező-bizottság: Kuczik Sándor, Baán László, Farkas Lajos elnökök, Farkas Imre pénztáros, Veres Sándor, Misuta András, Spák János, Vonyák Károly ellenőrök.

Igazságszolgáltatás.

A napszám.

— Esküdszéki tárgyalás. —

Ez évben tegnap vonultak be először az esküdtek, amikor is itélkeztek Pap Péter napszamos felett, a ki heves összeszólalkozás közben Farkas Pétert kapójával egy ütötte fején, hogy az pár perc múlva a helyszínén meghalt.

A főbenjáró bűnpör tárgyalására már kora reggel összegyűltek az esküdtek a nagy tárgyaló terem ivel alatt.

Nagy Ferencz elnök délelőtt 9 órakor nyitotta meg a tárgyalást, s legott elrendelte az esküdtek kisorsolását.

A sorsoló kerékből a következő nevek kerültek ki esküdtekkül:

Südy Gyula, Némethy János, Hóza Dániel, Schenker Mihály, Windisch Márton, Govrik Kálmán, Keller József, Szabó László, Forrás József, Deutsch Ignác, Lipcsei Ignác, Sziky Adám.

Pótesküdtékül: Stettner István. Cziller Imre.

A büntető tanács tagjai pedig Csulyok Béla és Böhm Jenő törvényszéki bírák. Ügyész Vámosy Géza, a védelmet pedig Kabos Béla képviselte.

Fél tíz órakor bevezették a szabad lábbon lévő vádlottat.

Pap Péter igénytelen kis paraszt, a ki önértetes nyugalommal védekezik a szándékoság vádjával szemben. Beismeri tettét, de tagadja, hogy még sejtelve is lett volna arról, hogy ütése halált okoz.

A bűneset történetét a következőképp adta elő:

1902. április 6-án, egy tavaszi vasárnapon, Margitán Csengeri József boltja előtt több napszamos társával álldogált Pap Péter.

Eppen Tógyer öcsésével és Virág János-sal beszélgetett, mikor Farkas Péter közibök állott:

— Nem akartak kentek egy kis pénzt keresni? Nehány csemete fát kéne elültetni a Nagy Károly szőlőjében. Dédig bizvást elvégeztök, osztán jó meg fizetnek.

Pap Péterék felcsaptak abban a reményben, hogy pár órai munkával keresnek egy pár hatost.

A szőlőben ám ugyancsak volt mit dolgozni, s délben mikor a szerződés szerint félbe akarták szakítani a munkát, Farkas Péter nem volt hajlandó kifizetni őket, azzal okolva tet-

tét, hogy esti 7 óráig tart a napszám, nem pedig délig.

Pap Péterék pedig, vasárnap lévén, sehogysom akartak dolgozni, elmentek hát a gazdához, Nagy Károlyhoz kérni a bérüket.

Nagy Károly viszont Farkashoz utasította őket. Erre az emberek már elkeseredtek s hárman egy félliter pálinkát vásárolva, elballagtak Pap Péterékhez, élénken tárgyalva a rajtuk esett jogtalanságot.

Alig telepedetek le, mikor betoppán Farkas Péter s egyenesen Pap Péteről kérve számon, a kapóját kereste. Az emberek vállat vontak, Farkas pedig a tornáczon levő kapák közül kiválasztva egyet, kifelé indult. Pap Péter meglátva, hogy az ő kapóját viszi, utána ment s elvette a kapát s rákiáltott:

— Nem elég, hogy nem fizet kend, de még a kapámat is el karja vinni!

— No mert az nem a tied.

— Nem. Hát tolvaj vagyok én — kiáltott erre Pap Péter s a kapával oly szerencsétlenül vágott a Farkas fejére, hogy az holtan rogyott össze.

Pap Péter mindezeket beismerte, csak az ütés szándékoságát tagadta.

A tanak a vallomással megegyezően módok el az esetet.

Az orvosszakértők konstatálták, hogy a rendkívül erős ütés következtében Farkas koponya repedést szenvedett, a mi rövid idő alatt halálát okozta.

Az esküdtekhez intézendő kérdések megállapítása után Vámosy ügyész mondotta el logikus vádbeszédét, majd Kabos Béla lélek-tanilag iparkodott Pap tettét védelmezni s beszédének általános emberi védelmével az esküdtekre nagy hatást gyakorolt.

Az esküdtszék rövid tanácskozás után erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testisértésben mondta ki bűnösnek Pap Pétert s e verdikt alapján a büntető tanács 3 évi börtönrre ítélte a lelki felindulásban gyilkossá lett napszamosot.

A védő semmisségi panaszt jelentett be.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Mártha.

Csütörtök: Constantin abbé (Ujházi Edével.)

Péntek: Zalameai bíró (Ujházi Edével.)

Szombat: Péntek este Kölcsönkért feleség.

Mártha.

Addig halogatták Mártha előadását, addig készülődtek rá, míg végre is készületlenül adták elő.

Lehetetlen u. i., hogy gondos készülés mellett észre ne vették volna, hol és mi a hiány, a mit valahogy meg kell kerülni. Néhol tulajdonképpen magas a hang Perényinek; ezen segíteni kell. Máshol Losonczy bohócot játszik komoly operában; ezt le kell inteni. Perényi elfelejti, mikor kell bejönnie s a zenekar háromszor kezd bele egy zeneszámba, míg végre Perényi látható lesz; ezt a feledékeny tenoristának külön figyelmébe kell ajánlani. A két primadonna nem tud a kezével mit csinálni; adni kell nekik virágot vagy legyezőt, hadd szórakozzék azzal a kezük. Gondos előkészületnél mindezeket észrevették volna a próbán s nem volna a bemutató előadás jó főpróbába, de gyenge előadás.

Jó és rossz részletek kergetőztek egymás után. Mikor Márkus Aranka és Székely Anna énekeltek, gyönyörködtünk. Örömmel hallottuk őket hosszas hallgatás után ismét a színpadon. Szükséges volna többször felléptetni őket, mert így elszokik a közönség a szép énektől, a két koloratur-énekesnő pedig a játéktól. Kettejük közül különösen Márkus Arankának kell még igen sokat tanulnia. Tegnapi játékán, de még

néhol énekén is érzett a kiállott betegség. Legtöbbször azonban úgy ő, mint Székely Anna a közönség teljes meglepődésével találkozott.

Perényi, ha gondosabban készül, szép sikert arat. De mire való a neki elérhetlen magas hangok után kapaszkodni? A hol nem volt túlságosan magas fekvésű az éneke, ott a körülményekhez képest egészen elfogadhatónak bizonyult. Vagy ötször azonban magasra ragadta a tenorista-ambíció s vége az lett, hogy kétszer hamis hangot vágott ki, egyébként pedig magas hangon — suttogott. Ezek a kritikus magasztalok különben szép sikerét alaposan megrontották.

Igy aztán a főszereplők közül kifogástalannak csak **Pintér** maradt. Hatalmas, szép baritonja tiszta, biztos előadásban uralkodott a darabon, eltekintve attól, hogy játszani tegnap csak **Pintér** tudott. S a társulatnak ezt az oszlopát Somogyi egyszerűen nem szerződötti tovább.

Ezekkar, zenekar megfelelők. Utóbbi sok keserves kinlódás után kezd összetanulni. A hegedűsök határozottan haladnak, csak a fuvóhangszerek minősége vásári és száma csekély.

A virágokat pedig jó lesz máskor az ének-szám végével, nem pedig énekekben, csaknem a primadonna torkába eregetni. **Dr. K. A.**

Monna Vanna. Mint már jelentettük, a jövő héten mutatja be a Szigligeti-színház **Materlinck** szenzációs historiai drámáját, a **Monna Vanna**-t. A darab nagyváradi előadása a legnagyobb sikert biztosítónak ígérkezik. **Giovanna**, **Monna Vanna** szerepét **E. Kovács Mariska** játssza a premieren. Ugy ő, mint a többi főszereplők, **Tóth Elek**, **Szarvasi Sándor** a legnagyobb ambícióval készülnek a bemutatásra.

Ujházi Ede. Holnap, csütörtökön újra Nagyváradon játsszik **Ujházi Ede**. Már ma Nagyváradra érkezik a mester. Vendégjátékainak második sorát **Constantin abbé**-vel kezdi meg. Ezt a szerepét szereti legjobban s még első vendégszereplése előtt kérte a pompás vigjáték műsorra tűzését. **H. Novák Irén**, **László Irén**, **Benkő Jolán**, **Tóth Elek**, **Kovács, Bárczy** stb. játszanak még a darabban. Pénteken este a **Zalameai bíró**-ban lép föl a mester. Ebben az elavulhatatlan hatalmas Calderon-darabban aratta újabb nagy sikerei között a legnagyobbat. Szombaton este két darabban is játsszik **Ujházi**, Szomorj dramolettjében a **Péntek esté**-ben s a **Kölcsönkért feleség** című kitűnő angol vigjátékban.

Egy éj Velenczében. Diadalmas, szép esték emléke fűződött az **Egy éj Velenczében** operetthez. A Népszínházban még **Pálmay Ika**, az aranyos és egyetlen uralkodott, **Strausz** muzsikájának pedig még akkor nem kellett retírálnia az újabb operettmuzsika elől. Ezt a bájos, poetikus operettet kelti most új életre a Szigligeti-színház és az **Amon Margit** ambíciója. **Amon Margit** játssza a darab fő női szerepét. A színház új diszleteket és kosztümöket készített. Különösen érdekes lesz a nyolcz galamb kosztüm. Az operettet a jövő hét egyik estéjén újítják föl.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 124.

Bérlet 106. sz.

Ma szerdán, 1903. január 21-én:

M Á R T H A.

vagy: a richmondi leányvásár.

Opera.

SZERMELEK:

Lady Harriet Durham, a királynő udvarhölgye — — Márkus Aranka
Nancy meghittje — — — Székely Anna

Lord Tristán Mieleford — — Csátár Győző
Lionel) haszonbérnök — — Perényi József
Plumquet) — — — Pintér Imre
A richmondi bíró — — — Vank István
Schmidt Polly) — — — H. Czene Stefi
Pitt Molly) szolganők — — Lengyel Margit
Witt Betti) — — — Vankné
Pikk Julia) — — — B. Horváth Irma

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Tamlászék, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap csütörtökön, január 21-én:

Ujházi Ede urnak,

a budapesti Nemzeti Színház kiváló művészenek vendégfelléptével.

Constantin abbé.

Vigjáték.

NYILTTER.

Nyilatkozat.

A Rothmann Jakab ügyvéd által közrebocsajtott rőpirat folytán az igazság érdekében állónak tartjuk kijelenteni, miszerint bármiként is színeztessék Rothmann Jakab ügyvéd ténykedése, az igazgatóság egyhangu határozata — nem intrika és magánérdek által — hanem kizárólag az adott helyzet és körülmények lelkiismeretes mérlegelése alapján találta őt ügyészi állásától felmentendőnek.

Es minthogy ez által az ő magánérdeke érintve lett, az ennek hatása alatt kiadott rőpirataira reflektálni nem lehet.

Az intézet vezetősége nem magát, hanem közérdeket szolgál és az ügyek lelkiismeretes ellátásáról a mérleg közzé tételével beszámolt.

Nagyvárad, 1903. jan. hó 20.

126. **A Polgári Takarékpénztár igazgatósága.**

Szabott árak!

China-ezüst gyári raktár

néven új, fényes, régi-zükséget pótló üzlet nyílt meg Nagyváradon, a

BÉMER-TÉREN,

(Lukács aranyműves eddigi helyiségében).

A »CHINA-EZÜST GYARI RAKTÁR«-ban

művészi kivitelben és meglepően jutányos áron kaphatók a legmodernebb china-ezüst cikkek, leg-hirnevesebb elsőrangú gyárakból. Ezek a cikkek ma már alig nélkülözhetők az uri házakban s jutányos áruknál fogva a legalkalmasabbaknak bizonyultak a háztartásban. A legelőkelőbb ilyenmű gyárak remekei vannak felhalmozva a Nagyváradon most létesült china-ezüst raktárban, melynek megtekintésére felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét.

70.

TAVIRATOK.

Apponyi—Fejérváry.

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) **Fejérváry** kijelentette, hogy semmit sem hajlandó **Apponyi** kívánságaiból elfogadni. Különben — így nyilatkozott **Fejérváry** — ha **Apponyinak** külön kívánságai vannak, nem kellett volna belépnie a szabadelvű pártba, ha pedig belépett és elfogadta a Széll programját, vonja le a konzekvenciákat s ne hozakodjon elő régebbi dolgaival.

A volt nemzeti pártiak szilárdan kitartanak **Apponyi** mellett s általános a vélemény, hogy **Apponyival** szemben inkább **Fejérváry** bukik.

A szabadelvű párt értekezlete.

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) A kormánypárt is értekezett ma szűkebb körben a katonai javaslatokról, de az általános értekezletet csak csütörtökön tartják meg. Ez az értekezlet előre láthatólag viharos lesz s több napig eltart, éppen mint a véderő javaslatok tárgyalása Tisza idejében.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) A Kossuth párt a katonai javaslatok ügyében **Barabás Béla** elnöklésével ma értekezletet tartott. **Tóth János** terjesztette elő a párt álláspontját, s részletes vita után abban állapodtak meg, hogy addig megakadályozzák a katonai javaslatok tárgyalását, míg a **tisztviselők fizetésrendezéséről** szóló javaslatot a ház elé nem terjesztik.

Megszökött bornagykereskedő.

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) **Steinberger** jó nevű bornagykereskedő 300,000 korona passiva hátrahagyásával megszökött. Eddig még nyomára jutni nem sikerült.

Salza szász őrnagy a királynál.

Bécs, jan. 20. Salza báró szász őrnagy ma reggel Drezdából ideérkezett és a király vendégeként az Imperiálba szállt. Salza bárót, a ki mellé itteni tartózkodása idejére **Sessler** báró századost rendelték ki, délután 1 órakor ő Felsége külön kihallgatáson fogja fogadni. Salza jelen lesz a 22-iki udvari ebéden is. (M. T. I.)

A német trónörökös Pétervárott.

Pétervár, január 20. A vizszenelés szertartását a téli palota Jordan-kapuja előtt a német trónörökös is végignézte a palota disztermeiből a czár, a czárné és az özvegy czárné társaságában. A szertartás után diszreggeli volt a felségeknél. Azután a trónörökös a német nagykövet jelenlétében átadta a czárnak Vilmos császár ajándékaként a német haditengerészet legújabb sorhajójának, a »Braunschweig«-nek a modelljét. A modellt báró **Schimmelmann** német haditengerészeti attasé magyarázta meg. Este 7 órakor diszebéd volt, a mely után a trónörökös színházba ment. Ejjel fél 1 órakor a

nélkül énekén is érzett a kiállott betegség. Legtöbbször azonban úgy ő, mint Székely Anna a közönség teljes meglepedésével találkozottak.

Perényi. ha gondosabban készül, szép sikert arat. De mire való a neki elérhetlen magas hangok után kapaszkodni? A hol nem volt tulságosan magas fekvésű az éneke, ott a körülményekhez képest egészen elfogadhatónak bizonyult. Vagy ötször azonban magasra ragadta a tenorista-ambíció s vége az lett, hogy kétszer hamis hangot vágott ki, egybéként pedig magas hangon — suttogott. Ezek a kritikus magaslatoik különben szép sikerét alaposan megrontották.

Igy aztán a főszereplők közül kifogástalannak csak **Pintér** maradt. Hatalmas, szép baritonja tiszta, biztos előadásban uralkodott a darabon, eltekintve attól, hogy játszani tegnap csak **Pintér** tudott. S a társulatnak ezt az oszlopát Somogyi egyszerűen nem szerződötti tovább.

Ezekkar, zenekar megfelelők. Utóbbi sok keserves kinlódás után kezd összetanulni. A hegedűsök határozottan haladtak, csak a fuvóhangszerek minősége vásári és száma csekély.

A virágokat pedig jó lesz máskor az ének-szám végével, nem pedig énekközben, csaknem a primadonna torkába eregetni. **Dr. K. A.**

Monna Vanna. Mint már jelentettük, a jövő héten mutatja be a Szigligeti-színház **Materlinck** szenzációs historiai drámáját, a **Monna Vanna**-t. A darab nagyváradi előadása a legnagyobb sikert biztosítónak ígérkezik. **Giovanna**, **Monna Vanna** szerepét **E. Kovács Mariska** játssa a premieren. Ugy ő, mint a többi főszereplők, **Tóth Elek**, **Szarvasi Sándor** a legnagyobb ambícióval készülnek a bemutatásra.

Ujházi Ede. Holnap, csütörtökön újra Nagyváradon játszik **Ujházi Ede**. Már ma Nagyváradra érkezik a mester. Vendégjátékainak második sorát **Constantin abbé**-val kezdi meg. Ezt a szerepét szereti legjobban s még első vendégszereplése előtt kérte a pompás vigjáték műsorra tűzését. **H. Novák Irén**, **László Irén**, **Benkő Jolán**, **Tóth Elek**, **Kovács, Bérczy** stb. játszanak még a darabban. Pénteken este a **Zalameai bíró**-ban lép föl a mester. Ebben az elavulhatatlan hatalmas **Calderon**-darabban aratta újabb nagy sikereit között a legnagyobbat. Szombaton este két darabban is játszik **Ujházi**, **Szomory** dramolettjében a **Pén-tek esté**-ben s a **Kölcsönkért feleség** című kitűnő angol vigjátékban.

Egy éj Velenczében. Diadalmas, szép esték emléke fűződött az **Egy éj Velenczében** operethez. A Népszínházban még **Pálmay Ika**, az aranyos és egyetlen uralkodott, **Strausz** muzsikájának pedig még akkor nem kellett retírálnia az újabb operettmuzsika elől. Ezt a bájos, poetikus operettet kelti most új életre a Szigligeti-színház és az **Amon Margit** ambíciója. **Amon Margit** játssa a darab fő női szerepét. A színház új diszleteket és kosztümöket készített. Különösen érdekes lesz a nyolcz galamb kosztüm. Az operettet a jövő hét egyik estéjén újítják föl.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 124.

Bérlet 106. sz.

Ma szerdán, 1903. január 21-én:

M Á R T H A.

vagy: a richmondi leányvásár.

Opera.

SZERMELEK:

Lady Harriet Durham, a királynő udvarhölgye — — — Márkus Aranka
Nancy meghittje — — — Székely Anna

Lord Tristán Mieleford — —	Csatár Győző
Lionel — — — — —	Perényi József
Plumquet — — — — —	Pintér Imre
A richmondi bíró — — — —	Vank István
Schmidt Polly — — — — —	H. Czene Stefi
Pitt Molly — — — — —	Lengyel Margit
Witt Betti — — — — —	Vankné
Pikk Julia — — — — —	B. Horváth Irma

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr. Tamlászek, 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap csütörtökön, január 21-én:

Ujházi Ede urnak,

a budapesti Nemzeti Színház kiváló művészenek vendégfelléptével.

Constantin abbé.

Vigjáték.

NYILTTER.

Nyilatkozat.

A Rothmann Jakab ügyvéd által közrebocsajtott rőpirat folytán az igazság érdekében állónak tartjuk kijelenteni, miszerint bármiként is színeztessék Rothmann Jakab ügyvéd ténykedése, az igazgatóság egyhangu határozata — nem intrika és magánérdek által — hanem kizárólag az adott helyzet és körülmények lelkiismeretes mérlegelése alapján találta őt ügyészi állásától felmentendőnek.

Es minthogy ez által az ő magánérdeke érintve lett, az ennek hatása alatt kiadott rőpirataira reflektálni nem lehet.

Az intézet vezetősége nem magán-, hanem közérdeket szolgál és az ügyek lelkiismeretes ellátásáról a mérleg közzé tételével beszámolt.

Nagyvárad, 1903. jan. hó 20.

A Polgári Takarékpénztár igazgatósága.

126.

Szabott árak!

China-ezüstgyári raktár

néven új, fényes, régi-zűkséget pótló üzlet nyit meg Nagyváradon, a

B É M E R T É K E N,

(Lukács aranyműves eddigi helyiségében).

A »CHINA-EZÜST GYÁRI RAKTÁR«-ban

művészi kivitelben és meglepően jutányos áron kaphatók a legmodernebb china-ezüst cikkek, leg-
hirnevesebb elsőrangú gyárakból. Ezek a cikkek ma már alig nélkülözhetők az uri házakban s jutányos áruknál fogva a legalkalmasabbaknak bizonyultak a háztartásban. A legelőkelőbb ilyenmű gyárak remekei vannak felhalmozva a Nagyváradon most létesült china-ezüst raktárban, melynek megtekintésére felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét.

70.

TAVIRATOK.

Apponyi—Fejérváry.

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) **Fejérváry** kijelentette, hogy semmit sem hajlandó **Apponyi** kívánságaiból elfogadni. Különben — így nyilatkozott **Fejérváry** — ha **Apponyinak** külön kívánságai vannak, nem kellett volna belépnie a szabadelvű pártba, ha pedig belépett és elfogadta a Széll programját, vonja le a konzekvenciákat s ne hozakodjon elő régebbi dolgaival.

A volt nemzeti pártiak szilárdan kitartanak **Apponyi** mellett s általános a vélemény, hogy **Apponyival** szemben inkább **Fejérváry** bukik.

A szabadelvű párt értekezlete.

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) A kormánypárt is értekezett ma szűkebb körben a katonai javaslatokról, de az általános értekezlet csak csütörtökön tartják meg. Ez az értekezlet előre láthatólag viharos lesz s több napig eltarthat, éppen mint a véderő javaslatok tárgyalása Tisza idejében.

A függetlenségi párt értekezlete.

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) A Kossuth párt a katonai javaslatok ügyében **Barabás Béla** elnöklésével ma értekezletet tartott. **Tóth János** terjesztette elő a párt álláspontját, s részletes vita után abban állapodtak meg, hogy addig megakadályozzák a katonai javaslatok tárgyalását, míg a **tiszviselők fizetésrendezéséről** szóló javaslatot a ház elé nem terjesztik.

Megszökött bornagykereskedő.

Budapest, jan. 20. (Saj. tud. táv.) **Steinberger** jó nevű bornagykereskedő 300,000 korona passiva hátrahagyásával megszökött. Eddig még nyomára jutni nem sikerült.

Salza szász őrnagy a királynál.

Bécs, jan. 20. Salza báró szász őrnagy ma reggel Drezdából ideérkezett és a király vendégeként az Imperiálba szállt. Salza bárót, a ki mellé itteni tartózkodása idejére **Sessler** báró százados rendelték ki, délután 1 órakor ő Felsőge külön kihallgatáson fogja fogadni. Salza jelen lesz a 22-iki udvari ebéden is. (M. T. I.)

A német trónörökös Pétervárott.

Pétervár, január 20. A vizszentelés szertartását a téli palota Jordan-kapuja előtt a német trónörökös is végignézte a palota disztermeiből a czár, a czárné és az özvegy czárné társaságában. A szertartás után diszreggeli volt a felségeknél. Azután a trónörökös a német nagykövet jelenlétében átadta a czárnak **Vilmos császár** ajándékaiként a német haditengerészet legújabb sorhajójának, a «**Braunschweig**»-nek a modelljét. A modellt báró **Schimmelman** német haditengerészeti attasé magyarázta meg. Este 7 órakor diszbed volt, a mely után a trónörökös színházba ment. Ejjel fél 1 órakor a

trónörökös az orosz trónörökös társaságában Novgorodba ment, hogy meglátogassa a vyborgi gyalogezredet, a melynek a német császár a tulajdonosa. (M. T. I.)

Albán zavargás.

Konstantinápoly, január 20. Annak jeléül, hogy a porta egy idő óta erélyesebben jár el az albánok ellen, mint eddig, arra utalnak, hogy Szégova faluban egy büntető expedíció alkalmával teljesen elhamvasztották egy kompromittált albán embernek két házat. (M. T. I.)

REGÉNY-OSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irla: Sienkiewicz Henrik.

183

Mintegy kétszáz lakáj és egy sereg kocsik követték minket, a lovak roskadoztak az aranyszövetek és a selyemsátorponyvák súlya alatt, a kocsik pedig valóságos éléskamrák voltak. Mintha az egész világot meg akarták volna hódítani! A népfelkelők nemessége éjjel-nappal a körbácsot suhogtatta és így beszélt:

— Hogyan tartuk rendben a parasztságot, ha kardot se buzunk.

— Mi öreg katonák már a hallatlan gőgről is rosszat sejtettünk. Kisiel miatt is nagy volt a kavargás, egyesek azt erősítették, hogy áruló, mások pedig, hogy érdemes szenátor. Ittas állapotban karddal mentek egymásra, a tábori őrség pedig sehol se volt található. Senki se tartott rendet, senki sem őrködött, nem vigyázott, mindenki úgy tett, ahogy akart, oda ment, ahova jónak látta, ott állt, ahol tetszett neki. Oh irgalmas Istenem! Kéjgazdagság volt ez, nem hadmenet, kéjgazdagság, amelyen a köztársaság becsületét eltáncolták, elitták, ellovagolták és utoljára eladták.

— Mi még élünk, kiáltott Wolodyjovskij.

— És van Isten az égből, tette hozzá Skrzetuskij.

Kis szünet után Viersul folytatta:

— Visszatartóztathatatlanul elpusztulunk és csak az Isten tehet csodát, ha felhagy a mi könyörtelen büntetésünkkel, ha nem veszt el gyalázzattal. Néha magam is azt hiszem, hogy csak rossz álmot láttam, lidércnyomást éreztem. . .

— Beszélj tovább! szót Sagloba, Pilovicsig mentetek tehát — és azután?

— Ott megálltunk. Hogy a fővezérek ott mit határoztak, azt nem tudom, de az utolsó itélet napján majd számolni fognak erről, mert ha akkor nyomban megtámadták volna Chmielnickijt, leverték és szétkergették volna az embereit. Istenemre mondom, így eshetett volna a rendtelenség, fegyverzetlenség, a zavargás és a rátermett vezér hiánya dacára is. Az ellenség táborában nagy volt az ijedség és híre jött, hogy Chmielnickijt és a főbb embereket ki akarják nekünk adni: sőt azt is rebesgették, hogy Chmielnickij maga is szökni akar. A hercegünk sátorról-sátorra jár, kért és könyörgött:

— Támadjuk meg őket, különben jönnek a tatárok és azok támadnak meg minket!

Tépte a haját, ők pedig egymásra néztek és meg se mozdultak. Ittak tovább és gyülekeket tartottak. Hírek érkeztek: a tatárok jönnek. A khán közeledik kétszáz ezer lovassal; ők pedig tanácskoztak tovább. A herceg bezárkózott a sátrába, mert a többiek valósággal kirekesztették őt a tanácskozási körből. A táborban már azt beszélték, hogy a kancellár eltiltotta Domokos herceget a megütközéstől és hogy alkudozások folynak. A rendtelenség egyre nőtt végre megérkeztek a tatárok, de az Isten az első napon még segített rajtunk. A herceg támadta meg őket, Osinski és Laszer derekasan támogatták. A csorda kénytelen volt nagy veszteséggel visszavonulni. De azután . . .

— Azután? kérdé Sagloba.

— Azután iszonyu éjszaka következett. Őrségen voltam az embereimmel a folyó mellett. Egyszerre ágyudörgést hallottam a kozák-

tábor felől és rettentő üdvriválgást. Eszembe jutott, hogy az előző napon arról volt szó, hogy még nem érkezett meg az egész tatárhád, csak a Tuhaj bég csapata. Azt gondoltam tehát, hogy azért van a nagy öröm a tatárok között, mert maga a Khán is megérkezett már. Egyszerre a mi táborunkban is kavargás támadt. Odavágtattam egypár emberemmel.

— Mi történt? — kérdeztem. — Azt kiáltották felém:

— A vezérek megszöktek!

Domokos herceghez siettem. Eltűnt! Inne a pohárnokhoz futottam. — Eltűnt! Majd a koronaszószólóhoz. Az is eltűnt! Názárethi Jézus! A katonák a főtéren futkostak, kiabálás, lármahangzott mindenütt: Hol vannak a vezérek? Hol vannak a vezérek? Mások azt kiabálták: Lóra! Lóra! És ismét mások: Meneküljtek testvérek! Árulás! Árulás! Altalános lőn a zavar. Mindenki jobbra-balra kapkodott. Végül megjelent a herceg ezüstös páncéljában, huszárszájával. Hat fáklyás világított az oldalán, felállott nyergébe és így kiáltott:

— Barátaim! En még itt vagyok, ide hoztam? Ide hoztam!

Hiába! Az emberek már megszöktek és megvakultak, a huszárok közé szaladtak és megbortították a rendet, az embereket és a lovakat földöntötték, úgy, hogy magát a herceget is alig tudtuk a nagy zűrzavarból kimenteni. Az egész hadsereg, mint a medréből szabadult folyó, vadul rontott ki a táborból, szétszaladtak, elmenekültek a katonák. . . Nincs már többé hadsereg, nincs vezér, nincs köztársaság, csak lemoshatatlan gyalázat — és a kozákok a nyakunkon . . .

Viersul sóhajtozott. Teljesen leverte a kétségbeesés. Atragadt ez a többiekre is és olyan hangtalanul lovagoltak a koromfekete, nedves éjszakában, mint a kísértetek.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcsfák ápolása télen.

Most, midőn minden gazdálkodónak elég ideje van, érdemes a gyümölcsfák törzsének tisztítására, a fák trágyázására és koronáinak kimetszésére is gondolni. Hogy szép, jó, egészséges és termékeny gyümölcsfákkal bírjunk, szükséges, hogy minden év őszén ezek körül nagyobb körben a talaj megásva legyen, hogy a gyökérzethez levegő, nedvesség és tápanyag könnyebben hatolhasson.

Ily téli időben végzendő a fák koronáinak kimetszése, kitisztítása. A korona belsejéből minden, továbbá az egymást keresztező és az egymást dörzsölő ágak, mind eltávolítandók ugyanarra, hogy a korona belsejébe világosság és levegő akadálytalanul behatolhasson; mert azon gyümölcsök, melyek a korona belsejében nőnek, sohasem lesznek izletesek, nem fejlődnek szépen ki és a korona külsőbb részeiben levő gyümölcsöktől sok tápanyagot vonnak el. A koronának kimetszésének (kitisztításának) fiatalabb fáknál minden második, idősebb fáknál azonban minden negyedik évben kellene történnie.

A korona kimetszése után a törzs és vastagabb ágak mohától és a régi felpattogott holt héjtól, héjkaparó-vas és aczélsodrony-kéfevel vagy más kemény ércszerszeggel megtisztítandók.

Hogy ha a fák törzsei az ősz folyamán nem lettek volna mésztéjjel bemázolva, akkor ezen munka most is végezhető és pedig: frissen oltott mész és marhatrágya, trágyalével annyira hígítandó fel, hogy ez egy nagyobb ecsettel mázolható legyen. Ezen bemázolás a fákra igen jó hatással van; a nyulakat a törzsek megrágásától távol tartja, a kártékony rovaroknak a törzsöni tartózkodását meggátolja, elpusztítja a kártékony rovarok álcáit, a fák sima héját kapnak ez által a kora tavaszi kihajtást is visszatartja, mivel késői fa-gyoknál előnyösebb a későbbi kihajtás.

Ezek megtörténte után a törzs körüli meglazított talajra terítsük bármily trágyát, legjobb azonban a cézár a régi érett trágya szarvasmarhától.

Az így ápolt fák a tulajdonos örömeire mindig termékeny, egészséges és ellentálló állapotban maradnak.

Értéktözsde.

Budapest, jan. 20.

Osztrák hitel	697.
Magyar hitel	701.
Allamvasut	509.50
Rimamurányi	472.
Magyar jelzálog	—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, jan. 20.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab ápr.	6.
Káposzta, repce, aug.	96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden 1902. jan. 20-án.

Magyar aranyjáradék 4	121.
Magyar koronajáradék	98.65
Magyar vasuti köl sön aranyban 4/3	—
Magyar vasuti köl sön ezüstben 2/3	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	99.50
Italméresi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentési kötvény	98.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	201.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	161.50
Osztrák járadék papirban	101.
Osztrák járadék papirban	101.
Osztrák járadék aranyban	120.50
Osztrák korona járadék	101.
Osztrák államsorsjegyek	156.50
Osztrák magyar bank részvény	15.55
Magyar hitelbankrészvény	748.50
Osztrák hitelintézet részvény	694.
Párisi vista	95.40
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.06
Németbirodalmi márka	117.10
Londoni vista	239.02
20 márkás arany	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívás

a **Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank** folyó évi február hó 8-ik napján délelőtt 10 órakor saját üzleti helyiségében tartandó

XXXIV-ik rendes közgyűlésére.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése az 1902. évi üzletéről és indítványai a mérleg, zárszámadások és osztalék tárgyában.

2. A felügyelő bizottság jelentése az igazgatóság által készített zárszámadások és mérleg, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.

3. Az előző tárgyak és az igazgatóság és felügyelő bizottság által kért felmentvény iránti határozathozatal.

4. Az igazgatóság jelentése a nyugdíjalap állásáról.

5. Elhalálozás folytán egy igazgatósági tagnak két évre és a sorrend szerint kilépő választmányi tagoknak választásai.

Nagyvárad, 1903. évi jan. hó 19.

125.

Az igazgatóság.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni kívánnak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 12. §-a értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg 1 hónappal nevékre irt részvényeiket le nem járt szelvényekkel legkésőbb a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal a bank pénztáránál letenni szíveskedjenek. A zárszámadások és az erre vonatkozó felügyelő bizottsági jelentés 1903 január hó 30. napjától a társulat helyiségében megtekinthető, sőt a számadások tervezete a részvényesek kívánataira nyomtatott példányban előre megküldetik.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege- és vadkereskedése
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.
 Városi és vidéki telefon 251. sz.

117

Mélyen tisztelt vevőinknek szíves tudomására hozzuk, hogy eddigi üzletünket modern berendezéssel és új helyiség hozzávételével kibővítettük, valamint fűszer-, csemege-raktárunkat is jóval megnagyobbítottuk, úgy, hogy a legnagyobb igényeknek is megfelelhünk, még azon nagyvárosias szokást is behoztuk, hogy igen tisztelt vevőink kényelmére a megrendelendő árukat naponta kétszer, délelőtt és délután, saját e célra készített fogatunkkal hazaküldjük. Kérjük úgy a helybeli, mint a vidéki vevőinket, b. látogatásaikkal és megrendeléseikkel megtisztelni. — Magunkat ajánlva, maradtunk

tisztelettel

SZABÓ és HAJNAL.

12—1903 vgh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyváradai és budapesti keresk. kir. törvényszéknek 15820., 79834. és 79835/1902. számú végzése folytán Kupfer József és fiai vértési és Clayton és Schuttlevorth budapesti cégek, lakos végrehajtató javára *Dr. Jakó Sándor és társai* köbölkuti lakos ellen 455 kor., 214 kor., 219 kor. 48 fill. s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 1186 kor.-ra becsült butorneműek, kocsik, gazdasági szerek és terményekből álló ingóságok 455 kor., 214 kor., 219 kor. 48 fill. tőke, ennek és pedig 455 kor. 1902. augusztus hó 9-től járó 6°/_o kamatai, 214 kor. után 1901. december hó 31-től járó 6°/_o és 219 kor. 48 fill. után, 1902. július hó 1-től járó 6°/_o kamatai, 1/3 % váltódíj eddig összesen: 192 kor. 10 fill. per-, végrehajtáskéreti és fogantatosítási, továbbá 5 kor. fill. árverés tüzési költség erejéig nyilvános árverés útján eladottnak.

Mely árverésnek a székelyhídi kir. járás-bíróságnak 1902. évi V. 479/6. sz. végzése folytán a helyszínen, vagyis *Köbölkuton, alperes lakásán leendő eszközzésére 1903-ik év január hó 27 ik napjának délelőtt 8 órája határidőül kitűzetik* és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Amennyiben ugyanezen ingóságok más végrehajtatók javára le- vagy felülfoglaltva vannak, — az árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében mindazon végrehajtatók, foglaltatók és felülfoglaltatók követelésének ki-

elégítésére rendeltetik el, kiknek javára az árverési hirdetmény kibocsátása napjáig a foglalás már fogantatosított.

Kelt Székelyhídon, 1903-ik évi január hó 6-ik napján.

Jóny Lajos,
 kir. bir. végrehajtó.

128.

Meghívó.

A Gazdasági és Iparbank részvénytársaság Nagyváradon 1903. évi február 8-án d. e 10 órakor tartja saját üzlethelyiségében

XII. évi rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívottnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése.
2. Az 1902. évi mérleg előterjesztése, a tiszta nyereség mikénti felosztása feletti határozat-hozatal és a felmentvény megadása.
3. A felügyelő bizottság díjazásának megállapítása az 1903. évre.
4. A napi biztosítási minőségben működő igazgató-tanácsosok napidíjainak 3 évre való megállapítása.
5. Az igazgatóság, felügyelő-bizottság, az igazgató-tanács elnöke és 8 igazgató tanácsos választása.

Nagyvárad, 1903. január hó 21.

Az igazgatóság.

Minden részvényes, ki szavazatával élni kíván, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig részvényeit az intézet pénztáránál elismervény ellenében letéteményezni. Ugyanott február 1-től kezdve a zárszámadás a mérleggel együtt a t. részvényesek rendelkezésére áll.

124.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
 vonalzatok,
 gazdasági nyomtatványok,
 egyházi, községi
 és egyéb
 hivatalos nyomtatványok,
 körlevelek,
 levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
 mindennemű

nyomdai munkákat
 jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

bájl meghívók,
 tánczrendek, étlapok,
 naptárak,
 palaczkfeliratok,
 névjegyek,
 g y á s z l a p o k
 stb. a nyomdai szakba
 vágó nyomtatványok
 készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.